

4. МАКРОЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ

DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2023.99.16>

УДК 351.72(100):339

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОФШОРІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Світлана Анатоліївна Дяченко¹, Яна Костянтинівна Фенюк²

У статті здійснено розмежування ключових понять у сфері функціонування офшорів та здійснено їх конкретизацію для цілей подальшого дослідження. Визначено, що офшор – це інструмент ухиляння від сплати податків, приховування доходів та легалізації коштів, отриманих незаконним шляхом, а офшорна зона – територію, де створено для цього відповідні умови. Проаналізовано особливості діяльності основних міжнародних організацій з протидії офшорам в світі та в рамках окремих міжурядових організацій. Встановлено окремі напрями, інституційні механізми та інструменти такої протидії, визначено їх актуальні та сучасні форми. Ідентифіковано роль віртуальних активів у процесах ухиляння від сплати податків та приховування капіталу, а також механізми боротьби з цим явищем. Сформульовано вектори подальшого світового поступу в боротьбі з офшорами та забезпеченні прозорості руху капіталів і оподаткування доходів корпорацій.

Ключові слова: регулювання офшорів, інституційні механізми, протидія виведенню коштів, фінансовий контроль, податкова інформація, віртуальні активи, глобалізація.

Постановка проблеми. В більшості країн світу уряди максимізують свої зусилля в боротьбі з виведенням капіталу в офшорні зони, що має перешкоджати відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом, ухилянню від сплати податків та вимиванню ресурсів з економіки держави. Протидія руху капіталу в офшорні зони поширюється і на міжнародному рівні – в рамках певних об'єднань країн і поза ними. Водночас, існування офшорних зон має і свої переваги в контексті концентрації та перерозподілу світових фінансових потоків, оскільки суттєво спрощує та пришвидшує дані процеси. В останні роки утворились навіть групи офшорних фінансових інституцій, котрі конкурують між собою за обслуговування ринку капіталу. Саме такі інституції становлять предмет особливої уваги з боку міжнародних організацій, особливо фінансових, оскільки офшорні юрисдикції дозволяють приховувати суттєву частину доходів як корпорацій, так і фізичних осіб. При цьому, деякі представники міжнародного бізнесу розглядають переміщення фінансових потоків в офшорні зони як метод податкового планування, що

суперечить інтересам тих держав, де розміщені основні потужності виробництва. Існування та протидія функціонуванню офшорних зон є наслідком глобалізації фінансового ринку як складової економіки, а тому і відповідні заходи мають носити транснаціональний характер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням сутності та особливостей діяльності офшорних юрисдикцій, дослідженню їх впливу на економіку країни та способам протидії їм присвячено значну увагу вітчизняних та закордонних науковців. Не применшуючи внеску інших представників наукової спільноти, варто відмітити особливий здобуток таких вчених як Бардер Х., Бодров В., Бозуленко О., Варналій З., Ганс Дж., Гаркуша В., Карлін М., Коссе Д., Лебідь О., Черкашин В. та багатьох інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне проведеним дослідженням, варто зазначити, що лишається недостатньо висвітленою методична єдність у питаннях категоризації понять та систематизації інституційних механізмів наднаціонального і регіонального регулювання діяль-

¹ Дяченко Світлана Анатоліївна, доктор наук з державного управління, доцент кафедри регіональної політики

Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
e-mail: svitlana_diachenko@knu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5905-4607>

² Фенюк Яна Костянтинівна, аспірант кафедри регіональної політики

Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
e-mail: jana.fenns@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2219-9378>

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution CC BY 4.0

ності офшорів, а також методів управління фінансовими процесами відтоку капіталу в офшорні зони.

Мета статі. Завданням дослідження є обґрунтування, систематизація та удосконалення інституційних механізмів наднаціонального і регіонального регулювання діяльності офшорів в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Поняття офшорів досить широко вживається в нормативно-правових актах та директивах, наукових дослідженнях, пресі, але часто у різних значеннях та розуміннях. Відповідно, першочергово постає потреба конкретизації розуміння окремих категорій, зокрема таких як офшор, офшорний бізнес, офшорна зона, офшорна країна та офшорна юрисдикція. Загальновідомо, що етимологія слова офшор ґрунтується на перекладі англійського слова «offshore», котре дослівно перекладається як «поза берегом» або «знаходиться подалі від берега» [1]. Виходячи з цього, багато науковців визначає поняття офшору як певну територію, котра має податкові пільги й комфортні умови для бізнесу та високий рівень захисту фінансових даних [2]. При цьому, абсолютна більшість категоризує саме поняття офшорної зони [3–11].

Водночас, Словник фінансово-правових термінів пропонує наступне визначення: «офшор (англ. offshore – «поза берегом», «поза межами») – це метод ухилення від сплати податків, який спирається на законодавство багатьох країн (в основному острівних), які частково або повністю звільняють від оподаткування доходи компаній, отримані поза межами кордонів (берегів) країни реєстрації; один з основних і найефективніших методів цього спрямування. Часто умовою того, щоб вважати компанію офшорною, є відсутність у неї господарської діяльності в межах (суші) країни реєстрації» [12].

Отже, можемо стверджувати, що поняття офшору все ж варто розглядати як метод ухилення від сплати податків або набір відповідних інструментів – створення офшорних компаній та трастів, фінансових інституцій, банків та страхових компаній тощо. Відповідно, офшорною зоною або ж офшорною юрисдикцією варто вважати територію, котрій притаманні характеристики офшору. Офшорною країною тоді варто вважати ту країну, все законодавство якої направлено на використання інструментів офшору та залучення фінансових ресурсів таким чином. Офшорними ж компаніями варто вважати ті, що мають юридичну реєстрацію саме в офшорних зонах.

Основними характеристиками офшору варто вважати наступні: високий рівень розвитку якісного нормативно-правового регулювання ведення господарської діяльності в офшорній зоні на комфортних умовах із великим спектром податкових пільг; бажане вигідне просторове розміщення відносно світових фінансових, бізнесових та комунікаційних центрів; сприятливий та стабільний соціально-економічний, політичний та інвестиційний клімат ведення господарської діяльності; адміністративна автономія чи відокремленість офшорної юрисдикції; ефективна ділова

та комунікаційна інфраструктура; наявність дієвого виконавця фінансового контролю та захисту інтересів суб'єктів господарювання, що співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями.

Бізнес, що обирає місцем своєї реєстрації офшорну юрисдикцію керується такими перевагами: потенційна мінімізація податків, високий ступінь захисту активів, простота управління ризиками через їх мінімізацію, конфіденційність особливостей та результатів діяльності, мінімальне регулювання бізнесу. Водночас, уряд країни, в якій здійснюється фактична діяльність компанії, або в якій зареєстровані кінцеві бенефіціари такого бізнесу втрачає відповідні податкові надходження та фінансові потоки всередині країни, інвестиційний потенціал наявного капіталу тощо. Відповідно, уряди багатьох країн та міжурядові організації намагаються протидіяти виведенню коштів із власної країни в офшорні зони. Традиційними методами протидії даним процесам є податкове та фінансове регулювання.

Так, в країнах Організації економічного співробітництва і розвитку (далі ОЕСР) розроблено Base erosion and Profit Shifting (BEPS), котрий було презентовано у 2013 році. Цей проект можна було вважати регіональною формою боротьби з офшорами на рівні Європейського континенту, однак він швидко поширився світом. Даний проект покликаний систематизувати зусилля окремих урядових організацій сфери податкового та фінансового нагляду в єдиному пріоритетному напрямі: «боротьбі з ухиленням від оподаткування та виведенням грошей в офшори, який передбачає системні заходи спрямовані, зокрема, на боротьбу із зловживаннями, пов'язаними з використанням спеціальних режимів оподаткування, та застосуванням конвенцій про уникнення подвійного оподаткування» [13]. Достатньо швидко до даної програми почали приєднуватися й інші країни, в т.ч. у 2017 році до нього доєдналася Україна, а загальна кількість її учасників вже складає 137 [14].

Дана програма передбачає реалізацію урядом країни-учасниці плану дій з 15 заходів (повний стандарт) або із 4 заходів (мінімальний стандарт). Ці заходи включають:

- 1) розробку правил для оподаткування цифрового сектору економіки;
- 2) боротьбу з наслідками гібридних податкових схем;
- 3) розробку ефективних правил контролю за контрольованими іноземними компаніями (КІК);
- 4) обмеження вирахування відсотків (фінансових виплат) з бази оподаткування;
- 5) протидію шкідливим податковим практикам з урахуванням принципу прозорості та сутності;
- 6) запобігання зловживанням перевагами, передбаченими двосторонніми угодами про уникнення подвійного оподаткування;
- 7) боротьбу зі штучним уникненням статусу постійного представництва;
- 8-10) комплекс заходів із вдосконалення правил трансфертного ціноутворення;

11) створення системи аналізу та моніторингу інформації щодо ризиків BEPS (ризико-орієнтована система);

12) обов'язкове розкриття інформації про використання схем агресивного податкового планування;

13) вдосконалення системи документування ТЦУ та звітність в розрізі країн (Local file, Master file, Country-by-country report);

14) формування механізмів вирішення спорів в рамках двосторонніх угод про уникнення подвійного оподаткування;

15) впровадження багатосторонньої конвенції (MLI) про виконання заходів, які стосуються угод про уникнення подвійного оподаткування [14].

Мінімальний стандарт плану BEPS охоплює пункти 5, 6, 13 та 14. Їх виконання має створити передумови інтеграції систем фінансового і податкового контролю урядів країн-учасниць для впровадження пункту 15 означеного плану, а також інших його складових. Співпраця урядів в частині удосконалення угод щодо уникнення подвійного оподаткування має створити такі умови для суб'єктів господарювання, що знижуватимуть прагнення корпорацій до виведення капіталів в офшорні зони. Вдосконалення системи документування сфери трансфертного ціноутворення та обмін податковою інформацією дозволять активізувати контрольні функції урядів у сфері фінансів та розширити їх повноваження в частині міжнародних платежів і валютного нагляду. Особливою перевагою реалізації плану BEPS, на наш погляд, є поширення законодавства про KIC – контрольовані іноземні компанії. Такою компанією вважається та, що контролюється податковим резидентом певної країни, а головний принцип її оподаткування полягає в тому, що доходи мають оподатковуватися в тій країні, податковий резидент якої її контролює. Така система дозволяє виявити так звані «shell-company» – компанії-оболонки, котрі і слугують тими посередниками, що виводять капітал з країни діяльності в офшорну зону. Ознаками «shell-company» варто вважати:

- прихованість інформації про кінцевих бенефіціарів, особливо якщо вона потребує пошуку через кілька юридичних осіб-засновників одне-одної;
- відсутність реальної господарської діяльності та податкових платежів;
- відсутність або прихованість фінансової звітності;
- відсутність реального офісу та персоналу, крім номінального орендованого кабінету та єдиного умовного директора.

Міжнародний валютний фонд, як наднаціональна організація також долучається до боротьби з офшорами. За його даними у фінансовій системі офшорних зон приховано від контролюючих органів близько 7 трильйонів доларів, що еквівалентно 8% світового ВВП. В результаті такої тінізації офіційні уряди недоотримали близько трильйона доларів, що могли б бути спрямовані на соціально-економічний розвиток. Заходи протидії офшорам з боку МВФ реалізову-

ються опосередковано: умовою отримання кредитів чи фінансування для окремих країн є впровадження комплексу реформ, що направлені на боротьбу з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму, корупцією, забезпечення верховенства права, оптимізацію систем валютного, фінансового та податкового нагляду. У серпні 2021 року на сесії Всесвітнього банку та Міжнародного валютного фонду, котра проходила в рамках зустрічі країн G20 за участі багатьох країн ОЕСР, представники МВФ наголосили про необхідність популяризації програми BEPS, долучення урядів до програм обміну податковою інформацією. Серед інструментів такої популяризації було названо навіть санкції проти країн, що ухиляються від створення прозорих умов обігу капіталів. При цьому, експерти закликають боротися не з самими офшорами, а з компаніями, що приховують за їх допомогою свої доходи [15].

Серед додаткових інструментів боротьби з відтоком капіталу до офшорів спеціалісти МВФ пропонують створення юрисдикцій оншорів та мідшорів. Сутність оншорів полягає в тому, що для компанії, котра потенційно може приховувати доходи за допомогою офшорних зон мають бути створені аналогічні пільгові податкові умови у країні резиденства. Таким чином уряд зможе отримати свої податкові надходження від такого бізнесу, хоча і в мінімальних обсягах. При цьому, фінансовий ринок та й економіка в цілому стають більш прозорими, а капітал залишається всередині країни. Звичайно, створення таких пільгових податкових умов можливе лише для великих гравців ринку. Оншори є протилежністю офшорам, а альтернативою обом формам взаємодії може стати створення мідшору – певного компромісу. Мідшор передбачає певні податкові пільги, але не такі максимізовані як в офшорах. При цьому податковий та фінансовий нагляд також можуть бути допустимо спрощеними та включати певні форми амністії. Це має створити передумови для детінізації бізнесу на умовах партнерства з державою [16].

Серед наднаціональних міжурядових структур протидії офшорам варто також відмітити FATF (Financial Action Task Force) – установу, що протидіє відмиванню коштів, отриманих злочинним шляхом та фінансуванню тероризму. Даний орган декларує головною метою власної діяльності таку боротьбу шляхом формування стратегій для держав світу, впровадження яких потребує виключно політичної волі урядів. FATF було утворено ще в 1989 році на базі країн G7 та інших учасників. У 1992 році перелік країн-учасниць FATF вже налічував 28 країн [17]. Ці країни-учасниці зобов'язані виконувати комплекс рекомендацій FATF, котрий налічує 40 пунктів, а також постійно здійснювати багатосторонній моніторинг та взаємний фінансовий контроль власного ринку. Комплекс заходів FATF охоплює наступні напрями:

- криміналізація злочинів у сфері відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом та конфіскація подібних активів;

- здійснення заходів з ідентифікації усіх клієнтів фінансових установ та власників майна;
- самоконтроль з боку фінансових установ та їх ефективна співпраця з уповноваженими органами у випадку виявлення підозрілих операцій чи клієнтів;
- ефективна система нагляду та моніторингу за фінансовим ринком.

На сьогодні діяльність FATF направлена на: «розширення дії прийнятих нею рекомендацій на всі континенти і регіони земної кулі; перевірку того, як виконуються в державах-членах і як впроваджуються в інших державах заходи для боротьби з відмиванням грошей; відстеження загальносвітових методів і схем відмивання нелегально нажитих капіталів та розробка контрзаходів» [18]. В рамках реалізації цих задач силами FATF популяризуються інструменти протидії легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом через віртуальні активи, особливо криптовалюти. Такі заходи отримали назву Anti-money laundering (AML) та узагальнені у формі Керівництва щодо менеджменту ризиків для віртуальних активів і постачальників послуг віртуальних активів. Це фундаментальний документ, котрим керуються уряди багатьох країн світу, впроваджуючи стандарти AML. Віртуальні активи – один із потенційних напрямів приховування доходів та легалізації незаконних їх частин, оскільки на сьогодні вони є максимально конфіденційними, непрозорими та складними для відслідковування. Відповідно, закони стандартів AML направлені на регулювання діяльності, в першу чергу, криптовалютних бірж, як тих посередників, що можуть забезпечити законність та часткову прозорість їх обігу.

Ще одним важливим способом протидії офшорам на міжнародному рівні є FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act). Це закон США про податкову звітність за іноземними рахунками, котрий ратифікується багатьма країнами світу в частині міжнародної співпраці. Даний закон передбачає автоматичний обмін податковою інформацією, який здійснюється між країнами світу та США і передбачає щорічне заповнення фінансовими агентами звітів про рахунки, відкриті резидентами США у фінансових установах інших країн. Підзвітними за законом FATCA є саме фінансові агенти, тобто банки та небанківські фінансові установи, що обслуговують клієнтів із США. Звичайно, норми FATCA направлені, в першу чергу, на боротьбу з виведенням до офшорних зон капіталів, що належать компаніям-резидентам США. Однак, даний закон може бути прийнятим за основу в багатьох країнах світу та сприяє стандартизації і прозорості фінансової інформації.

Висновки. На сьогодні в світі функціонує цілий ряд наднаціональних та регіональних інституцій державного контролю офшорної діяльності. Вони мають

схожі задачі, однак використовують різні інструменти, котрі можна згрупувати за двома напрямками:

- інструменти впливу на уряди окремих країн (МВФ, ОЕСР та інші);
- інструменти стандартизації контролю та впливу (FATF, FATCA та інші).

У цьому напрямі вже реалізуються окремі кроки, зокрема поширюється загальний стандарт звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information (CRS)). Його впровадження потребує гармонізації національних облікових і податкових стандартів із нормами міжнародних стандартів фінансової звітності, що є їх основою, а головне – податкових декларацій. Відповідно, даний процес може бути достатньо складним та тривалим. Для цілей його спрощення пропонується також впровадження технічного стандарту щодо обміну інформацією за запитом (EOIR). Даний стандарт передбачає формування державними органами податкового і фінансового контролю узагальнених даних за єдиною змістовою формою та єдиними цифровими інструментами. На сьогодні ці стандарти поступово впроваджуються в країнах ОЕСР (охоплено 102 країни), а тому мають перспективу охопити 137 країн світу. Для цього укладено Multilateral Competent Authority Agreement on Automatic Exchange of Financial Account Information (CRS MCAA) – багатосторонню угоду про автоматичний обмін фінансовою інформацією та Multilateral Competent Authority Agreement on the Exchange of Country-by-Country Reports (CBC MCAA) – аналогічна угода про обмін звітністю. До першої угоди вже долучилося 95 країн ОЕСР, а до другої – 65 [19]. При цьому, на МВФ може бути покладено функцію стимулювання урядів офшорних країн чи країн, що мають офшорні юрисдикції долучатися до систем обміну податковими та фінансовими даними.

Таким чином, в умовах глобалізації та поширення новітніх форм приховування доходів і капіталу, зокрема віртуальних активів, на наш погляд, варто прагнути до застосування єдиних методологічних засад протидії офшорам із врахуванням особливостей національного податкового законодавства. Для цього вважаємо за доречне в рамках проекту BEPS інтегрувати механізми і алгоритми FATCA (котрі на сьогодні прийняті в країнах-учасниках) не лише відносно компаній-резидентів США, а й відносно системного обміну податковою та фінансовою інформацією між урядами. Це зможе забезпечити максимальну прозорість інформації щодо доходів, руху капіталу і фінансових потоків між урядами країн та їх об'єднаннями з високим рівнем оперативності руху інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Франчук В. І., Пришла А. С. Основні наукові підходи до визначення поняття «Офшорні зони». *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 229–237. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1376/1/%d0%a4%d1%80%d0%b0%d0%bd%d1%87%d1%83%d0%ba.pdf>.

2. Ямко П. Ю. Податковий механізм офшорних країн: сутність, функції, інструменти. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2012. № 4. С. 135–140. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2012/04\(63\)2012/4_12_25.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2012/04(63)2012/4_12_25.pdf).
3. Barber N. *Tax Havens Today. The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore*. Hoboken : John Wiley and Sons, 2012. 437 с.
4. Бозуленко О. К. Роль офшорної фінансової діяльності у світовій фінансовій системі. *Економіст*. 2010. № 1. С. 51–53.
5. Карлін М. І. Офшорні зони та їх вплив на економіку України. *Економічний форум*. 2012. Вип. 1. С. 120–125.
6. Бак В. Регулювання функціонування офшорних юрисдикцій *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2020. С. 60–66.
7. IMD WORLD COMPETITIVENESS BOOKLET 2022, (2022) URL: <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Booklet-2022> (дата звернення: 10.01.2023).
8. Карлін М. І. *Фінансові офшори*. Луцьк : Видавництво «Вежа-Друк», 2016. 240 с.
9. Коссе Д. Д. Місце правового режиму оподаткування офшорної території у сфері регулювання економічних відносин. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 1. С. 18–23.
10. Лебідь О. В., Гаркуша В. О. Особливості діяльності офшорних зон та їх роль у системі світових фінансових центрів. *Бізнесінформ*. 2019. № 11. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-11_0-pages-290_296.pdf.
11. Черкашин В. Наскільки популярні в Україні офшори. *Електорний журнал New Voice*. 2018. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/naskilki-populyarni-v-ukrajini-ofshori-2454606.html>.
12. Воронова Л. К. *Словник фінансово-правових термінів*. 2011. С. 341. URL: <https://web.archive.org/web/20160509113740/http://ndi-fp.asta.edu.ua/files/doc/slovyk-finpravo.pdf>.
13. Україна і план BEPS: чому офшори відходять у минуле. *Економічна правда*. 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/offshore/2019/10/29/652879>.
14. План дії BEPS: ключові аспекти для України. Міністерство фінансів України. 2020. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2020_BEPS.pdf.
15. G20 та МВФ готові боротися з відмиванням грошей і корупцією через офшори аж до санкцій. *Internationalwealth.info*. URL: <https://internationalwealth.info/deofshorization/deoffshorisation-by-g20-and-imf>.
16. Офшор, оншор чи мідшор – що оптимальніше? Fibi – фінансовий сервіс. URL: <https://fibi.tech/news/poradi/ofshor-onshor-chi-midshor-sho-optimalnishe>.
17. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей – FATF. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua/content/uk/fatf.htm>.
18. Що таке Anti-money laundering (AML)? *Na chasi*. URL: <https://nachasi.com/crypto/2021/11/18/shho-take-anti-money-laundering>.

REFERENCES:

1. Franchuk V. I., Pryshla A. S. (2015) Osnovni naukovy pidhody do vuznachennya ponyattya «offshore zones» [The main scientific approaches to the definition of «offshore zones»]. *Naukovyi visnik Lviv state university of internal affairs*, no. 1, pp. 229–237, Available at: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1376/1/%d0%a4%d1%80%d0%b0%d0%bd%d1%87%d1%83%d0%ba.pdf>.
2. Yamko P. U. (2012) Podatkovyi mechanism offshore krayin: sytnist, funktsyi, instrumenty [Tax mechanism of offshore countries: essence, functions, tools]. *Zovnishnya torhivlya: economica, finance, parvo*, no. 4, pp. 135–140. Available at: [http://zt.knute.edu.ua/files/2012/04\(63\)2012/4_12_25.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2012/04(63)2012/4_12_25.pdf)
3. Barber N. (2012) *Tax Havens Today. The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore*. Hoboken: John Wiley and Sons.
4. Bozulenko O.K. (2010) Rol' ofshornoi finansovoi diialnosti u svitovii finansovii systemi [The role of offshore financial activity in the global financial system]. *Economist*, no. 1, pp. 51– 53.
5. Karlin, M. I. (2012) “Ofshorni zony ta yikh vplyv na ekonomiku Ukrainy” [Offshore Zones and Their Impact on the Ukrainian Economy]. *Ekonomichnyi forum*, no. 1, pp. 120–125.
6. Buck V., Slyusarenko O. (2020) Reguluvannya funkcionyvannya ofshornykh yurusduktsiy [Regulation of the functioning of offshore jurisdictions]. *Visnik KNU, Mizhnarodni vidnosuny, Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University*, no. 2(52)/2020, pp. 60–66.
7. IMD world competitiveness booklet 2022, (2022) Available at: <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Booklet-2022>.
8. Karlin, M. I. (2016) *Finansovi ofshory [Financial Offshore]*. Lutsk: Vydavnytstvo «Vezha-Druk».
9. Kosse, D. D. (2008) “Mistse pravovoho rezhymu opodatkuвання ofshornoї terytorii u sferi rehulivannya ekonomichnykh vidno- syn” [The Place of Legal Regime of Taxation of Offshore Territory in the Sphere of Regulation of Economic Relations]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, no. 1, pp. 18–23
10. Lebid O. V., Harkusha V. O. (2019) Osobluivosti diyalnosti ofshornux zo ta ikh rol' u systemi svitovikh finansovukh centriv [Features of Offshore Zones and Their Role in the System of Global Financial Centers] *Bussinessinform*, no. 11. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-11-290-296>.
11. Cherkashyn, V. (2018) Naskilky populiarni v Ukraini ofshory. 28 liutoho 2018 r. [How Popular Offshore in Ukraine is. February 28, 2018]. Available at: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/naskilki-populyarni-v-ukrajini-ofshori-2454606.html>.
12. Slovyk finansovo-pravovukh terminiv (2011) 2-ge vyd., pererobl. i dopovnen. Kyiv: Alerta, p. 341. Available at: <https://web.archive.org/web/20160509113740/http://ndifp.asta.edu.ua/files/doc/slovyk-finpravo.pdf>.
13. Ukraina i plan BEPS: chomu ofshory vidxodyat' u munyle (2019) *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/projects/offshore/2019/10/29/652879>.

14. Plan dii BEPS: kluchovi aspekty dlya Ukrainy. (2020) *Ministerstvo finansiv Ukrainy – Ministry of finance of Ukraine*. Retrived from: DOI: https://mof.gov.ua/storage/files/2020_BEPS.pdf.
15. G20 ta MVF gotovi borotusya z vidmuvannyam groshey i corruptzieu cherez ofshoru azh do sanktsiy. *Internationalwealth.info*. Available at: <https://internationalwealth.info/deofshorization/deoffshorisation-by-g20-and-imf>.
16. Offshore, onshore chu midshor – stho optimal'nishe? Fibi finansovuy servis [Fibi finansial service]. Available at: <https://fibi.tech/news/poradi/ofshor-onshor-chi-midshor-sho-optimalnishe>.
17. Grupa z rozrobky finansovykh zahodiv borot'bu z vidmuvannya groshey The Financial Action Task Force. FATF [*State financial monitoring service of ukraine*]. Available at: <https://fiu.gov.ua/content/uk/fatf.htm>.
18. Stho take Anti-money laundering (AML)? *Na chasi*. Available at: <https://nachasi.com/crypto/2021/11/18/shho-take-anti-money-laundering>.

IMPROVEMENT OF INSTITUTIONAL OFFSHORE REGULATION MECHANISMS UNDER THE GLOBALIZATION

Svitlana A. Dyachenko¹, Iana K. Feniuk²

The article is aimed at analyzing and distinguishing key concepts, from the essence of offshore jurisdiction to the scope of their operation. It has been determined and specified that offshore will be considered by the authors as a tool for tax evasion, concealment of income and legalization of illegally obtained funds, illicit flows, and the offshore zone is a territory where appropriate conditions have been created for the activities of companies, which provide privileges and anonymity for the implementation of economic activities. The urgency of the issue of offshore activity at the global level makes it necessary to regulate and control the functioning and distribution of tax havens at the international field. Analyzed the peculiarities of the activities of the main international organizations for countering offshore in the world and within the framework of individual intergovernmental organizations. Have been determined the separate directions, institutional mechanisms and tools of such countermeasures and their current and modern forms. Improving the system of documentation in the field of transfer pricing and the exchange of tax information will make it possible to intensify the control functions of governments in the field of finance and expand their powers in terms of international payments and currency supervision. It is noted that, taking into account the specifics of this phenomenon, it is worth paying the greatest attention to the institutional mechanisms of anti-offshore policy and the development of unified methodological measures to counter offshore. Have been identified the role of virtual assets in the processes of tax evasion and capital concealment, as well as mechanisms for combating this phenomenon. Attention is focused on the fact that the automatic exchange of information, which will provide a high level of efficiency in the movement of information between the governments of countries, will be able to ensure the transparency of financial flows, without directly affecting the mobility of capital movement. The combination of intergovernmental efforts and developments of global organizations, such as the BEPS plan and FATCA, in the field of combating offshore activity, will ensure the process of regulation and control by existing institutional mechanisms. Have been formulated the vectors of further global progress in the fight against offshores and ensuring the transparency of capital movements and corporate income taxation.

Key words: offshore regulation, institutional mechanisms, anti-money laundering, financial control, tax information, virtual assets, globalization.

JEL Classification: O17, G18, L51, P43, H25, F01, G38

Стаття надійшла до редакції 5.02.2023
The article was received February 5, 2023

¹ Svitlana A. Dyachenko, Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor of the Department of Regional Policy, Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service, Taras Shevchenko National University of Kyiv

² Iana K. Feniuk, Postgraduate student of the Department of Regional Policy, Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service, Taras Shevchenko National University of Kyiv